

عنوان مقاله :

**تبعات خروج ایالت متحده امریکا و رژیم صهیونیستی اسرائیل از شورای
حقوق بشر سازمان ملل متحد**

نویسنده:

محمود رشنواز

**دانشجوی دکتری حقوق بین الملل ، واحد امارات، دانشگاه آزاد اسلامی ،
دبی، امارات**

(عضو مرکز وکلا، کارشناسان رسمی و مشاوران قوه قضاییه)

۱۴۰۳/۱۱/۲۳

تبعات خروج ایالت متحده امریکا و رژیم صهیونیستی اسرائیل از شورای حقوق بشر سازمان ملل متحد

شورای حقوق بشر سازمان ملل متحد؛ مواضع آمریکا و رژیم صهیونیستی

(۱)-مقدمه و طرح مساله

حقوق بشر حقوقی ذاتی برای همه انسان‌ها بدون در نظر گرفتن نژاد، جنس، ملیت، قومیت، زبان، مذهب یا هر موقعیت دیگری است. حقوق بشر شامل حق زندگی و آزادی، آزادی از بردگی و شکنجه، آزادی عقیده و بیان، حق کار و تحصیل و بسیاری موارد دیگر است. بر اساس موازین حقوق بشری همه انسان‌ها بدون تبعیض مستحق این حقوق هستند. وقایع جنگ جهانی دوم بود که واقعاً حقوق بشر را به صحنه بین المللی سوق داد. منشور سازمان ملل متحد که در ۲۶ ژوئن ۱۹۴۵ امضا شد، بیان می‌کند که هدف اساسی سازمان ملل «نجات نسل‌های بعدی از بلای جنگ» و «تأیید مجدد ایمان به حقوق اساسی بشر، به کرامت و ارزش انسان‌ها و حقوق برابر زن و مرد» است.

کمیسیون حقوق بشر به مدت ۶۰ سال به عنوان نهاد اصلی مرتبط با دفاع از حقوق بشر در سیستم حمایت جهانی فعالیت می‌کرد. این نهاد اساساً یک نهاد سیاسی و بین دولتی بود که در طول سال‌ها جایگاه خود را به دست آورد و وظایف خود را گسترش داد. این سازمان مسئول ایجاد معاهدات اصلی حقوق بشر (مانند اعلامیه جهانی) و توسعه مکانیسم‌های غیر متعارف حمایت از حقوق بشر، از جمله رویه شکایت ۱۵۰۳ و رویه‌های ویژه (گزارشگران ویژه، گروه‌های کاری، و غیره) بود. علیرغم دستاوردهای شناخته شده کمیسیون در طول دوره تصدی خود، در سال‌های بعدی این نهاد هدف انتقادهای متعددی قرار گرفت. اینها در درجه اول به مداخله سیاسی بیش از حد در تصمیم‌گیری مربوط می‌شد که در زبان سازمان ملل به عنوان «سیاسی شدن» شناخته می‌شود. این انتقادات در روند اصلاحات سازمان ملل و نیاز به ایجاد نهادی با ظرفیت بیشتر برای واکنش به نقض حقوق بشر به اوج خود رسید. این شرایطی بود که در سال ۲۰۰۶ منجر به جایگزینی کمیسیون با یک شورا شد.

دونالد ترامپ رئیس جمهوری آمریکا فرمان روز چهارشنبه ۱۷ بهمن ۱۴۰۳ (دستور) اجرایی خروج ایالات متحده آمریکا را از شورای حقوق بشر سازمان ملل و نیز ممنوعیت تامین مالی آژانس امداد و کارایی سازمان ملل برای آوارگان فلسطینی را امضا کرد. وزیر خارجه رژیم صهیونیستی هم اعلام کرد که این رژیم به تبعیت از آمریکا، از شورای حقوق بشر سازمان ملل متحد خارج می‌شود. این تصمیم پس از اعلام خروج آمریکا توسط دونالد ترامپ و توقف حمایت مالی از آژانس امداد و کار سازمان ملل برای آوارگان فلسطینی (آنروا) اتخاذ شد. حال سوال این پژوهش این مهم است که علت خروج ایالات متحده آمریکا و رژیم صهیونیستی از شورای حقوق بشر سازمان ملل متحد چیست؟

(۲)-شورای حقوق بشر سازمان ملل متحد؛ شکل‌گیری و ساختار

-شکل‌گیری

شورای حقوق بشر سازمان ملل متحد یکی از نهادهای سازمان ملل متحد و از ارکان فرعی مجمع عمومی سازمان ملل متحد است که وظیفه آن نشان دادن موارد نقض حقوق بشر می‌باشد. این شورا در ۱۵ مارس ۲۰۰۶ توسط قطعنامه ۲۵۱/۶۰ مجمع عمومی سازمان ملل متحد ایجاد شد که تصمیم به ایجاد شورای حقوق بشر در ژنو به جای کمیسیون حقوق بشر گرفت. کمیسیون در بحبوحه مناقشات بر سر عضویت در آن و سیاسی شدن آن بی اعتبار شده بود. تأسیس

شورای حقوق بشر بخشی از تلاش‌های اصلاحی جامع سازمان ملل بود که توسط کوفی عنان دبیرکل سابق سازمان ملل در گزارش سال ۲۰۰۵ خود با عنوان «در آزادی بزرگتر: به سوی توسعه، امنیت، و حقوق بشر برای همه» تشریح شد. او حقوق بشر همراه با توسعه اقتصادی و اجتماعی و صلح و امنیت را به عنوان یکی از سه «رکنی» معرفی کرد که بر اساس آن کار سازمان ملل متحد است. شورای حقوق بشر سازمان ملل متحد نهادی بین‌دولتی اصلی در سیستم سازمان ملل متحد است که مسئول «ترویج احترام جهانی برای حمایت از همه حقوق بشر و آزادی‌های اساسی برای همه» و رسیدگی به نقض حقوق بشر، از جمله نقض‌های فاحش و سیستماتیک است.

شورای حقوق بشر اصلی‌ترین نهاد بین‌دولتی در سازمان ملل متحد است که مسئول حقوق بشر است. این انجمن که در سال ۲۰۰۶ توسط مجمع عمومی تأسیس شد، مسئول تقویت ترویج و حمایت از حقوق بشر در سراسر جهان است. این شورا، متشکل از ۴۷ کشور عضو، یک مجمع چندجانبه برای رسیدگی به موارد نقض حقوق بشر و وضعیت کشور فراهم می‌کند. این سازمان به شرایط اضطراری حقوق بشر پاسخ می‌دهد و توصیه‌هایی در مورد چگونگی اجرای بهتر حقوق بشر در محل ارائه می‌دهد. شورا از حمایت اساسی، فنی و دبیرخانه‌ای از سوی دفتر کمیساریای عالی حقوق بشر (OHCHR) بهره می‌برد. شورای حقوق بشر جایگزین کمیسیون سابق حقوق بشر سازمان ملل شد. شورای حقوق بشر سازمان ملل متحد مقر خود را در شهر ژنو در سوئیس (در همان دفاتر کمیسیون) حفظ کرد و در همان سال تأسیس فعالیت خود را آغاز کرد. وظیفه آن تثبیت یک سیستم حمایت از حقوق بشر بر اساس پیشرفت‌های کمیسیون و در عین حال غلبه بر مشکلاتی بود که مانع سلف خود بود.

سال‌های اول کار شورا شامل مرحله اولیه نهادسازی بود، زمانی که مکانیسم‌ها و رویه‌های سیستم جدید تعریف شد، نهادهای فرعی منحل و تجدید شدند، وظایف گزارشگران ویژه بررسی شد و رویه جدیدی به اجرا گذاشته شد - بازنگری دوره‌ای جهانی، که اغلب به عنوان تمایز اصلی سیستم جدید توصیف می‌شود. سند حاصل از این روند بازسازی، قطعنامه A/HRC/5/1 شورای حقوق بشر در سال ۲۰۰۷ بود. این سند، همراه با قطعنامه ۲۵۱/۶۰ سال ۲۰۰۶، پایه‌های کار نهاد تازه تأسیس را ایجاد می‌کند.

-جلسات شورا

شورای حقوق بشر هر ساله ۳ جلسه (شامل جلسه اصلی) طی ۱۰ هفته برگزار خواهد کرد. شورا قادر خواهد بود با بحران‌های اضطراری حقوق بشر برخورد نماید و هنگامی که ضروری است و براساس درخواست اعضای شورا و با حمایت یک سوم اعضا اجلاس ویژه برگزار نماید. از این طریق شورای جدید در موقعیت بهتر در پاسخ به اوضاع نقض فاحش و نظام مند حقوق بشر خواهد بود. اولین جلسه شورا از ۱۹ تا ۳۰ ژوئن ۲۰۰۶ برگزار شد. یک سال بعد، شورا "بسته نهادسازی" خود (قطعنامه ۱/۵) را تصویب کرد که جزئیات رویه‌ها، مکانیسم‌ها و ساختارهایی را که اساس کار آن را تشکیل می‌دهند، به تصویب رساند. از جمله این مکانیسم‌ها، مکانیسم جدید بازنگری دوره‌ای جهانی، کمیته مشورتی و رویه شکایت بود که همگی مستقیماً به شورا گزارش می‌دهند. شورا همچنین تعدادی از سازوکارهای ایجاد شده توسط کمیسیون سابق حقوق بشر از جمله رویه‌های ویژه را بر عهده گرفت.

-نهادهای فرعی و سازوکارها:

بررسی ادواری جهانی: بررسی ادواری جهانی (UPR) مکانیزم منحصربه‌فرد شورای حقوق بشر است که از هر کشور عضو سازمان ملل می‌خواهد که سوابق حقوق بشر خود را هر ۴.۵ سال یکبار مورد بازبینی هم‌تایان قرار دهد. از اولین دوره آن

در سال ۲۰۰۸، تمام ۱۹۳ کشور عضو سازمان ملل سه بار مورد بررسی قرار گرفته اند. چهارمین دوره بررسی در نوامبر ۲۰۲۲ در چهل و یکمین جلسه کارگروه UPR آغاز شد.

رویه های ویژه: شورا همچنین کارشناسان مستقلی را ایجاد می کند که به عنوان رویه های ویژه شناخته می شوند. شورا، صاحبان مأموریت مربوطه را - خواه افراد یا گروهی از افراد - مأمور، نامزد، انتخاب و منصوب می کند. این کارشناسان مستقل سالانه از منظر موضوعی و کشوری به شورا گزارش می دهند.

کمیته مشورتی: متشکل از ۱۸ کارشناس مستقل، کمیته به عنوان اتاق فکر شورا عمل می کند و به تعیین مسیرهای آن در مورد موضوعات موضوعی کمک می کند.

رویه شکایت: رویه شکایت شورای حقوق بشر به الگوهای منسجم نقض فاحش و قابل اعتماد تمام حقوق بشر و آزادی های اساسی که در هر نقطه از جهان و تحت هر شرایطی رخ می دهد، می پردازد. شکایات ممکن است توسط افراد، گروه ها یا سازمان های غیردولتی ارائه شود که ادعا می کنند قربانی چنین تخلفاتی هستند یا اطلاعات مستقیم و قابل اعتمادی از آنها دارند.

کمیته مشورتی شورای حقوق بشر: به جای کمیسیون فرعی ترویج و حمایت از حقوق بشر سابق، کمیته ای مشورتی ایجاد خواهد شد تا از کار شورا پشتیبانی کند. این کمیته، که به عنوان نهادی مشورتی انجام وظیفه می کند، به تقاضای شورا، نظر های کارشناسانه و مشورتی ارائه خواهد داد و فعالیت های مشورتی و پژوهشی اساسی در باره مسائل موضوعی مورد نظر شورا انجام خواهد داد.

-عضویت:

اعضای شورا با اکثریت مجمع عمومی سازمان ملل از طریق رای گیری مستقیم و مخفی انتخاب می شوند. بر اساس قوانین سازمان ملل، کشورهای عضو برای یک دوره ثابت سه ساله خدمت می کنند و عضویت شان به حداکثر دو دوره متوالی محدود است در مقایسه، اعضای کمیسیون حقوق بشر از سوی ۵۴ عضو شورای اقتصادی اجتماعی از راه اکثریت آرای کشورهای حاضر انتخاب می شدند. در انتخاب کشورها، سهم آن ها در حقوق بشر مورد توجه قرار می گیرد و انتخاب ها بر اساس توزیع جغرافیایی عادلانه، صورت می گیرد.

توزیع کرسی ها در شورا بر اساس حضور جغرافیایی برابر است: ۱۳ کرسی برای گروه افریقا، ۱۳ کرسی برای گروه آسیا، ۶ کرسی برای گروه اروپای شرقی، ۸ کرسی برای گروه امریکای لاتین و کارائیب و ۷ کرسی برای گروه اروپای غربی و سایر کشورها. اعضای این مجمع سه بار در سال گردهم می آیند. تمامی ۱۹۳ عضو سازمان ملل متحد باید اجازه دهند تا به طور منظم از سوی این شورا بررسی و ارزیابی شوند. معیارهای این بررسی، منشور سازمان ملل، اعلامیه جهانی حقوق بشر و سایر معاهدات سازمان ملل متحد است. اعضای شورا به مدت ۳ سال خدمت می کنند و پس از ۲ دوره متوالی واجد شرایط انتخاب مجدد فوری نیستند. در هنگام ارزیابی، هر کشور تازه ترین گزارش اش در مورد اجرای تعهدات حقوق بشری را ارائه می کند. افزون بر آن سایر کشورهای عضو می توانند سوالاتی مطرح کنند. بعد از ارزیابی، توصیه هایی نیز ارائه می شود که البته از نظر حقوقی الزام آور نیستند. اعضای شورای جدید باید نسبت به ارتقاء و حمایت حقوق بشر متعهد باشند. مجمع عمومی می تواند حقوق و امتیازات اعضای شورا در صورت اینکه حقوق بشر را به گونه ای منظم و فاحش نقض کنند، لغو نماید.

۳- شورای حقوق بشر سازمان ملل متحد و ایالات متحده آمریکا

ایالات متحده آمریکا مخالف سرسخت تشکیل شورای جدید حقوق بشر بود. حزب جمهوری خواه حاکم در این کشور در هر دور از مذاکرات درباره این موضوع خواستار سخت تر شدن شرایط عضویت و جلوگیری از ورود کشورهای ناقض حقوق بشر به این شورا می گردید. این مخالفت باعث تأخیر در رأی گیری تشکیل این شورا گردید. به هر حال رأی گیری درباره تشکیل شورای حقوق بشر در مجمع عمومی سازمان ملل انجام گردید و مخالفت آمریکا تأثیر مستقیمی در رأی گیری نداشت و فقط روند تصویب قطعنامه را تا حدودی کند کرد. در عین حال آمریکا تهدید کرده بود که به نشانه اعتراض هیأتی را به ژنو نخواهد فرستاد. بعضی جمهوری خواهان بررسی قانونی را در کنگره در دستور کار قرار دادند که ادامه کمک های مالی آمریکا به بودجه مربوط به سال ۲۰۰۷ سازمان ملل را به پیشرفت اصلاحات در حوزه حقوق بشر این سازمان مشروط نمود. پس از گذشت سه سال از تشکیل شورای حقوق بشر و با روی کار آمدن حزب دمکرات در صحنه قدرت به عنوان حزب حاکم در این کشور و پیروزی باراک اوباما در انتخابات ریاست جمهوری آمریکا، عضویت این کشور در شورای حقوق بشر یکی از اولویت های سیاست خارجی آمریکا معرفی گردید و سرانجام این کشور در سال ۲۰۰۹ میلادی رسماً به عضویت شورای حقوق بشر درآمد.

در حال حاضر هم سیاستگذاران ایالات متحده در مورد اینکه آیا ایالات متحده باید به عنوان عضو شورا باشد یا خیر، اختلاف نظر دارند. حامیان مشارکت ایالات متحده معتقدند که ایالات متحده باید از درون شورا برای ایجاد ائتلاف با کشورهای همفکر و هدایت شورا به سمت رویکردی متعادل تر برای رسیدگی به وضعیت های حقوق بشری کار کند. آنها استدلال می کنند که عضویت در شورا، ایالات متحده را در موقعیتی قرار می دهد که از سیاست ها و اولویت های حقوق بشری خود دفاع کند. حامیان همچنین معتقدند که رهبری ایالات متحده در شورا منجر به چندین تحول امیدوارکننده در شورا شده است، از جمله افزایش فشار بر کشورهایمانند ایران، مالی، کره شمالی و سودان و غیره. برخی همچنین خاطرنشان کرده اند که در دوره هایی که ایالات متحده در شورا حضور داشت، تعداد جلسات ویژه درباره اسرائیل کاهش یافته است. علاوه بر این، برخی از حامیان نگران هستند که خروج ایالات متحده ممکن است منجر به شکاف رهبری احتمالی شود و کشورهایمانند چین و روسیه نفوذ بیشتری در شورا پیدا کنند. مخالفان ادعا می کنند که عضویت ایالات متحده مشروعیت نامناسبی را برای شورا فراهم می کند. آنها پیشنهاد می کنند که ایالات متحده نباید بخشی از بدنه ای باشد که به طور مداوم بر وضعیت حقوق رژیم صهیونیستی تمرکز می کند.

روسای جمهور ایالات متحده نیز در مورد مشارکت ایالات متحده در این شورا و تأمین مالی آن دیدگاه های تقریباً متفاوتی اتخاذ نموده اند. دولت جورج دبلیو بوش به قطعنامه مجمع عمومی برای ایجاد این شورا رأی منفی داد و برای عضویت نامزد نشد و همچنین تصمیم گرفت در سال مالی ۲۰۰۸ کمک مالی ایالات متحده به این سازمان را بر اساس مقررات تصویب شده توسط کنگره متوقف کند. برعکس دولت اوباما از هدف کلی شورا حمایت کرده و البته دولت اوباما همچنین از تمرکز شورا بر اسرائیل انتقاد کرد و گاه بحث های مربوط به این موضوع را تحریم کرد. ایالات متحده در سال ۲۰۰۹ و در سال ۲۰۱۲ و نهایتاً در اکتبر ۲۰۱۶، برای سومین دوره به عنوان عضو این شورا انتخاب شد، که دوره ی سوم از ژانویه ۲۰۱۷ آغاز شد. ایالات متحده در دوره دولت ترامپ تا اواسط سال ۲۰۱۸ عضو این شورا بود و نهایتاً از این شورا خارج شد. مجدداً عضویت در شورا تحت دولت بایدن از سال ۲۰۲۰ از سر گرفته شد. سال ۲۰۰۶ و هنگام تاسیس شورای حقوق بشر سازمان ملل، جورج بوش، رئیس جمهوری وقت آمریکا، تصمیم گرفت که آمریکا به آن ملحق نشود. زیرا نگران بود که کشورهایی با سابقه نقض حقوق بشر بتوانند با حمایت همسایگان منطقه ای خود، کرسی شورا را به دست آورند.

۴- شورای حقوق بشر سازمان ملل متحد و رژیم صهیونیستی

سوابق حقوق بشری رژیم صهیونیستی تحت یک دستور کار ویژه (شماره ۷) دائمی در شورای حقوق بشر سازمان ملل متحد بررسی می شود. این رژیم نژادپرست و اشغالگر هر سال حداقل در چهار قطعنامه سالانه این شورا محکوم می شود و موضوع حداقل پنج گزارش انتقادی است. این رژیم بیش از هر کشور دیگری موضوع جلسات ویژه بوده است. شورای حقوق بشر از زمان تشکیل ۹ جلسه در مورد رژیم صهیونیستی برگزار کرده است. رژیم صهیونیستی بیش از هر کشور دیگری موضوع کمیسیون های تحقیق این شورا بوده است. از زمان تأسیس شورای حقوق بشر ۹ کمیسیون را در مورد این رژیم ظالم ایجاد کرده است. از ماه مه ۲۰۲۱، رژیم صهیونیستی موضوع کمیسیون تحقیق با مأموریتی بی پایان بوده است که دامنه وسیع آن بررسی «علل ریشه ای» درگیری، از جمله «تبعیض سیستماتیک» بر اساس نژادپرستی است. این کمیسیون تحقیق به عنوان کمیسیون پیلای نیز شناخته می شود زیرا توسط ناوی پیلای کمیسر عالی سابق حقوق بشر رهبری می شود. شورای حقوق بشر پنج قطعنامه از جمله متنی را تصویب کرد که در آن از اسرائیل خواست فوراً محاصره نوار غزه و سایر انواع مجازات های دسته جمعی را لغو کند و خواستار آتش بس فوری در غزه شد. شورا از همه کشورها خواست برای جلوگیری از ادامه انتقال اجباری فلسطینی ها به داخل یا از غزه و توقف فروش، انتقال و انحراف تسلیحات، مهمات و سایر تجهیزات نظامی به اسرائیل، اقدام فوری انجام دهند.

تمرکز مداوم شورا بر رژیم صهیونیستی باعث نگرانی برخی از اعضای کنگره شده است. علاوه بر مشخص کردن اسرائیل برای بررسی در دستور کار دائمی شورا، سایر اقدامات شورا از جمله قطعنامه ها، گزارش ها و بیانیه های برخی از کارشناسان شورا - برای آنچه که بسیاری آن را یک سوگیری آشکار علیه اسرائیل می دانند. شورا از جمله گزارشگر ویژه در مورد وضعیت حقوق بشر در سرزمین های فلسطینی اشغال شده از سال ۱۹۶۷ را منصوب کرده است که وظیفه آن ارزیابی وضعیت جامعه مدنی و کار با دولت در مورد آن است. وضعیت حقوق بشر در فلسطین نیز در چارچوب بررسی دوره ای جهانی (UPR) مورد توجه قرار گرفته است. شورا هیأت های حقیقت یاب را برای تحقیق درباره نقض حقوق بشر اعزام کرده است، مانند هیأت حقیقت یاب سازمان ملل در مورد مناقشه غزه در سال ۲۰۰۹، هیأت حقیقت یاب سازمان ملل در ناوگان غزه در سال ۲۰۱۰، و هیأت حقیقت یاب سازمان ملل در مورد شهرک سازی های اسرائیل در سال ۲۰۱۲. یکی از ویژگی های دائمی دستور کار شورا، بند ۷ در مورد "وضعیت حقوق بشر در فلسطین و دیگر سرزمین های اشغالی" است. در مارس ۲۰۱۶، شورا به تولید یک پایگاه داده از تمام شرکت های تجاری که در شهرک های اسرائیل یا مرتبط با آن فعالیت می کنند، رأی داد.

این پنج قطعنامه مربوط به وضعیت حقوق بشر در اراضی اشغالی فلسطین از جمله قدس شرقی، احقاق حقوق کودک و حمایت اجتماعی فراگیر، حق مردم فلسطین در تعیین سرنوشت، حقوق بشر در جولان اشغالی سوریه و شهرک های اسرائیلی در اراضی فلسطین اشغالی، از جمله در سرزمین های فلسطین اشغالی و شرق سوریه بود. در خصوص وضعیت حقوق بشر در اراضی اشغالی فلسطین، از جمله قدس شرقی، و الزام به تضمین مسئولیت پذیری و عدالت، شورا با ۲۸ رأی موافق، ۶ رأی مخالف و ۱۳ رأی ممتنع (همانطور که به صورت شفاهی اصلاح شده) قطعنامه ای را تصویب کرد که در آن از اسرائیل، قدرت اشغالگر، خواست تا به اشغال سرزمین های اشغالی در ۱۹۶۷ پایان دهد. شورا همچنین از دفتر کمیساریای عالی درخواست کرد تا پرسنل، تخصص و تدارکات اضافی لازم را به دفتر کشور فلسطین اشغالی مستقر کند تا به منظور مستندسازی و پیگیری پاسخگویی در مورد نقض قوانین بین المللی حقوق بشر و حقوق بشردوستانه بین المللی که در اراضی اشغالی فلسطین از جمله قدس شرقی صورت گرفته است، اقدام کند. شورا از کمیساریای عالی حقوق بشر

درخواست کرد تا در جلسه پنجاه و هشتم خود در مورد اجرای قطعنامه حاضر به شورا گزارش دهد و پس از آن گفتگوهای تعاملی صورت گیرد.

(۵) - خروج آمریکا و رژیم صهیونیستی از شورای حقوق بشر سازمان ملل متحد و عکس العمل این شورا

رئیس جمهوری آمریکا سه‌شنبه ۱۶ بهمن ۱۴۰۳ فرمانی اجرایی را امضا کرد که ایالات متحده را از شورای حقوق بشر سازمان ملل خارج می‌کند. با این فرمان اجرایی، ایالات متحده از شورای حقوق بشر و آژانس امداد و کارایی برای فلسطینی‌ها (اونروا) خارج می‌شود. این درخواست همچنین شامل بازبینی مشارکت آمریکا در سازمان آموزشی، علمی و فرهنگی سازمان ملل متحد (یونسکو) است که ترامپ در نخستین دوره ریاست جمهوری خود، ایالات متحده را از آن خارج کرد. دولت اول دونالد ترامپ همچنین فرایند خروج ایالات متحده از شورای حقوق بشر سازمان ملل متحد را کلید زد و این نهاد را به سوگیری مزمن علیه اسرائیل و عدم اصلاحات متهم کرد. ایالات متحده در حال حاضر عضو شورای حقوق بشر سازمان ملل متحد نیست. این کشور در دوره ریاست جمهوری جو بایدن طی یک دوره دو ساله از ۲۰۲۲ تا ۲۰۲۴ عضو این نهاد مستقر در ژنو بود.

این فرمان در روزی صادر شد که ترامپ با بنیامین نتانیاهو، نخست‌وزیر اسرائیل، در واشینگتن ملاقات کرد. روابط آمریکا با شورای حقوق بشر سازمان ملل همواره دستخوش تغییر بوده و بیشتر تحت تاثیر جناح‌بندی‌های سیاسی در این کشور قرار داشته است. جمهوری خواهان معمولاً از عضویت در شورا پرهیز کرده‌اند، در حالی که دموکرات‌ها با وجود انتقاد به نقص‌های آن، در شورا مشارکت داشته‌اند. آمریکا از یک ژانویه ۲۰۲۲ تا ۳۱ دسامبر سال گذشته میلادی (برابر با ۱۱ دی ۱۴۰۰ تا ۱۱ دی ۱۴۰۳) عضو شورا بود. پس از این تاریخ، آمریکا به‌طور خودکار و مشابه دیگر کشورهای عضو سازمان ملل که عضو شورای حقوق بشر نیستند به جایگاه «کشور ناظر» منتقل شد.

در مارس ۲۰۱۲، زمانی که شورای حقوق بشر سازمان ملل قصد داشت سیاست شهرک‌سازی اسرائیل در مناطق اشغالی را بررسی کند، اسرائیل تمام روابط خود را با نهاد یادشده قطع کرده و از حضور در جلسات شورای حقوق بشر در ژنو خودداری کرده و هیچ نماینده‌ای به جلسات آن نفرستاد. در ماه ژانویه همان سال نیز اسرائیل حاضر نشد به سؤالات نهاد یادشده درباره وضعیت حقوق بشر در آن کشور پاسخ دهد. "شورای حقوق بشر" قصد داشت در نشست ویژه‌ای به وضعیت حقوق بشر در مناطق اشغالی رسیدگی کند. کارشناسان سازمان ملل عقیده داشتند که برنامه شهرک‌سازی اسرائیل در سرزمین‌های اشغالی، با حقوق بشر مغایرت دارد و حقوق فلسطینی‌ها را پایمال می‌کند. در پی اقدام اسرائیل، شورای حقوق بشر در قطعنامه‌ای از اسرائیل خواست که در برخورد خود تجدید نظر کند و به پرسش‌های جامعه جهانی پاسخ دهد. در میان ۱۹۳ عضو سازمان ملل متحد، اسرائیل تا آن تاریخ (۲۰۱۲) تنها کشوری است که به چنین اقدامی دست زده است. کلیه اعضای سازمان ملل ملزم هستند که به مراقبت‌های شورای حقوق بشر احترام بگذارند. بی‌اعتنایی اسرائیل به "شورای حقوق بشر" سازمان ملل با واکنش منفی سایر کشورها روبرو شد. رژیم صهیونیستی پس از خروج قبلی در سال ۲۰۱۲، وضعیت ناظر را در شورا داشت. اکنون و در سال ۲۰۲۵ به طور کامل از این روند خارج شده است. یک روز پس از خروج آمریکا از شورای حقوق بشر سازمان ملل متحد، وزیر خارجه اسرائیل با استقبال از تصمیم دونالد ترامپ، اعلام کرد که اسرائیل نیز از این شورا خارج می‌شود. گیدئون سعار روز چهارشنبه ۱۸ بهمن در بیانیه‌ای در این زمینه نوشت شورای حقوق بشر سازمان ملل «به طور سنتی از ناقضان حقوق بشر حمایت کرده» و به آن‌ها امکان داده «با پنهان شدن زیر پوشش حقوق بشری، رویکرد وسواسی علیه اسرائیل را که تنها دموکراسی در خاورمیانه است، دنبال کنند. در بالا ذکر شد

که اسرائیل پیشتر در سال ۲۰۱۲ میلادی در پی قطعنامه‌های متعددی که شورای حقوق بشر علیه این کشور صادر کرده بود، از آن خارج شد و در سال ۲۰۱۵ به آن بازگشت. جایگاه اسرائیل در شورا در مقام ناظر بود.

پاسکال سیم در ژنو به خبرنگاران گفت: اسرائیل در شورای حقوق بشر سازمان ملل متحد عضو نیست و در میان ۴۷ عضو دائم شورا حضور ندارد. اسرائیل وضعیت ناظر دارد. بنابراین نمی‌تواند از ارگانی که عضو آن نیست خارج شود.

نتیجه‌گیری

در ژانویه ۲۰۲۴، پس از اینکه رژیم صهیونیستی حدود ۱۲ کارمند UNRWA را متهم کرد که در حمله حماس به اسرائیل در ۷ اکتبر ۲۰۲۳ نقش داشته‌اند، بایدن تأمین مالی شورای حقوق بشر سازمان ملل متحد را متوقف کرد. در پاسخ، کنگره ایالات متحده به طور رسمی کمک به آژانس را حداقل تا مارس ۲۰۲۵ به حالت تعلیق درآورد. دونالد ترامپ رئیس‌جمهور در ۴ فوریه ۲۰۲۵ میلادی فرمان اجرایی را امضا کرد که بر اساس آن ایالات متحده از شورای حقوق بشر سازمان ملل (UNHRC) خارج می‌شود و از انتقال بودجه به آنروا، آژانس سازمان ملل متحد برای فرزندان آوارگان فلسطینی جلوگیری می‌شود. این اقدام همزمان با سفر بنیامین نتانیاهو، نخست‌وزیر اسرائیل به واشنگتن است که مدت هاست از آنروا انتقاد می‌کند و این آژانس را به تحریکات ضد اسرائیلی و کارکنان آن به "دست داشتن در فعالیت‌های علیه اسرائیل" متهم می‌کند.

خروج دولت ترامپ از شورای حقوق بشر سازمان ملل متحد، همراه با استفاده نادرست از قدرت در داخل ثابت می‌کند که ترامپ در حال رهبری یک تلاش هماهنگ و تهاجمی برای نقض حقوق اولیه بشری کسانی است که بیشتر به حمایت نیاز دارند و در عین حال مشروعیت نهادهای بین‌المللی را که مسئول پاسخگویی همه دولت‌ها هستند، را تضعیف می‌کند. این تصمیم بی‌پروا و عملی نه تنها حمایت‌های جهانی از حقوق بشر را تضعیف می‌کند، بلکه مصونیت از مجازات را برای کسانی که مرتکب نقض حقوق بشر (رژیم صهیونیستی) می‌شوند، ممکن می‌سازد. در زمانی که فلسطینیان در غزه با نسل‌کشی، آوارگی اجباری، و انکار کمک‌های بشردوستانه حیاتی مواجه هستند، جامعه بین‌المللی باید فوراً مکانیسم‌های پاسخگویی و عدالت را تقویت کند و آن را کنار نگذارد. شورای حقوق بشر سازمان ملل متحد اگرچه از قدرت الزام‌آوری برخوردار نیست، اما مباحث آن دارای وزن و اعتبار سیاسی است و می‌تواند فشار جهانی را به دولت‌ها برای تغییر مسیر افزایش دهد. خروج ایالات متحده پیام خطرناکی را می‌فرستد و این پیام این مهم است که کشورهای قدرتمند می‌توانند به سادگی از نظارت خارج شوند و در عین حال امکان نقض حقوق بشر در سطح جهانی را فراهم کنند. خاتمه کمک‌های آمریکا به آنروا، که برای میلیون‌ها فلسطینی از جمله ۱.۹ میلیون نفر در غزه حیاتی است، نگرانی‌های جدی را در مورد احتمال تشدید بحران انسانی در مناطق فلسطینی برانگیخته است.

Article Title :

**Consequences of the United States and Israel's Withdrawal
from the United Nations Human Rights Council**

Author:

Mahmoud Rashnavaz

PhD Student in International Law, Emirates Branch, Islamic Azad
University, Dubai, UAE

(Member of the Center for Lawyers, Officials and Advisors to the Judiciary)

UNHRC

۲۰۲۵ - ۱۱ - ۰۱